

יולי ספטמבר 2018 ■ מס' 126 שנה 27

עונות השנה

נושאון - ביטאון איל"ת - אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

עורך: יורם לוביאניקר עורך משנה: לורנס פישר

עורך גרפי: הדי אור הגהה: רן ברש

דוא"ל: noson.ed@gmail.com

בית יואל, נמל תל אביב 40, תל אביב 63506

Nos'on ISSN 0792-6448

תוכן העניינים:

משה בן צבי	דבר העורך	עמ' 2
גל שפרון	עונות השנה במבט מטאורולוגי	עמ' 3
ד"ר יהושע מגר	עונות השנה במושב ניר גלים	עמ' 8
יוסי חרש	עת קציר הגיע	עמ' 11
	סיפורי מעטפות	עמ' 22
	תימאטיקה מתחת לפטיש	עמ' 24
	הגדרה קולעת בול	עמ' 26
	פתרון החידה בולאית	עמ' 27
	דיווח על האסיפה השנתית	עמ' 28

ועד האגודה והפעילים:

יו"ר - יצחק ברק (השחר 34, ראשון לציון 75261, 054-5314568. ifib@inter.net.il)

סגן יו"ר - מנחם לדור (ת.ד. 340, הר אדר 90836, 054-4825007. ladorm@gmail.com)

מזכיר - רן ברש (היורה 1, גן יבנה 7086131, 052-5250780. ranb2000@gmail.com)

גזבר - שלמה וורגן (אחוזת ראשונים, הנחשול 30/345, ראשון לציון 7543730, 054-6855951. vurgan@bezeqint.net)

עורך נושאון - יורם לוביאניקר (נמל תל אביב 40, תל אביב 63506, 054-5402723. lubianiker@gmail.com)

חבר ועד - יהושע מגר (מעלה גיא אוני 228, ראש פינה 12000. 052-8802725. jmagier@netvision.net.il)

ועדת ביקורת - יוחנן מירז (יו"ר), אריה לביא, פאולו דואק.

שירותים לחברים: נושאון - ארבע פעמים בשנה, נושאונט - ארבע פעמים בשנה, נושאונצ'יק - 6 פעמים בשנה, מכירות פומביות, שירותי ספריה תימאטית, מפגשים, סמינרים והרצאות, צוות מומחים, "שביל" (ביטאון התאחדות בולאי ישראל).

דמי חבר (2018): מבוגר - 160 ₪, נוער - 80 ₪.

תאריך אחרון למשלוח חומר לחוברת הבאה: 15.9.2018

דבר העורך

שלום לכם,

הפעם מוקדש הגיליון שלנו לעונות השנה. **משה בן צבי** מסביר את הסיבה לקיומן של עונות שנה, את ההבדלים ביניהן במקומות שונים על פני כדור הארץ, וכיצד נמדדת הטמפרטורה. המאמר של **גל שפרון** מציג את עונות השנה במושב ניר גלים בו הוא חי. קל לראות, כי המאמר משקף נאמנה את תפיסת עולמו הבולאי של המחבר. **ד"ר יהושע מגר** מביא את סיפורה את עונת הקציר, ונותן לנו טעימה מהאוסף הנפלא שלו.

ארבע העונות בראי העצים. משמאל לימין: אביב, קיץ, סתיו וחורף.

בסוף מאי התקיימה תערוכת הבולים ישראל 2018, במסגרתה נערכה גם אליפות העולם בבולאות. התערוכה הייתה הצלחה אדירה, וקהל המבקרים נהר בכמויות מרשימות. האוספים המוצגים היו ברמה גבוהה ביותר, וכך זכינו לחוויה בולאית של ממש. ברגע האחרון זכתה גם התימאטיקה הישראלית לכבוד, כאשר התצוגה של ד"ר יהושע מגר על תולדות עבודת האדמה הוזמנה לקחת חלק באליפות העולם לבולאות. הצופה הישראלי זכה לראות את האוסף המרשים של יהושע לראשונה מזה 17 שנה! בכל התערוכות שנערכו מאז בארץ כיהן יהושע בחבר השופטים והיה מנוע מלהעמיד את אוספו לשיפוט. אנו מקווים, כי רבים מכם ניצלו את ההזדמנות לצפות באוסף התימאטי הטוב ביותר שנבנה בישראל בשלושים השנה האחרונות.

במסגרת התערוכה נערך גם סמינר מיוחד בן שלושה ימים לשופטים בינלאומיים. שניים מהשופטים שלנו, **מנחם לדור** ו**יצחק ברק** השתתפו בסמינר, ובגיליון הקרוב של נושאונט יובא מאמר המסכם את הסמינר. ביומה האחרון של התערוכה התקיימה הרצאה על בולאות תימאטית, אותה העביר **ברנאר חימנז**. חימנז סקר את הפריטים הבולאיים השונים אותם ניתן לכלול בתצוגה תימאטית, תוך שהוא מדגים דפים מהאוסף החדש שלו – "מקרקע אל התכשיט". אולם ההרצאות היה מלא מפה לפה, בין השאר על ידי אורחים רבים מחו"ל. שמחנו לראות גם חברים רבים של איל"ת אשר הגיעו להרצאה, ושמעו את דבריו של אחד האנשים הבכירים ביותר בעולם הבולאות התימאטית. באחד הפירסומים הקרובים נביא גם את עיקרי דבריו של חימנז.

שלכם,

יורם ולורנס

עונות השנה במבט מטאורולוגי משה בן צבי

הכל יודעים, כי השנה נחלקת לארבע עונות בהתאם לתנאי מזג האוויר. החלוקה היא פשוטה למדי, משום שכמעט בכל האזורים הגיאוגרפיים יש עונות גשם ויובש. בנוסף יש לקחת בחשבון גם את תנאי הרוח והטמפרטורה. בקווי הרוחב המרכזיים של חצי הצפוני של כדור הארץ נהוג להגדיר את העונות ביחס לחודשי השנה בחלוקה הבאה:

חורף – דצמבר, ינואר, פברואר
אביב – מרץ, אפריל, מאי
קיץ – יוני, יולי, אוגוסט
סתיו – ספטמבר, אוקטובר, נובמבר

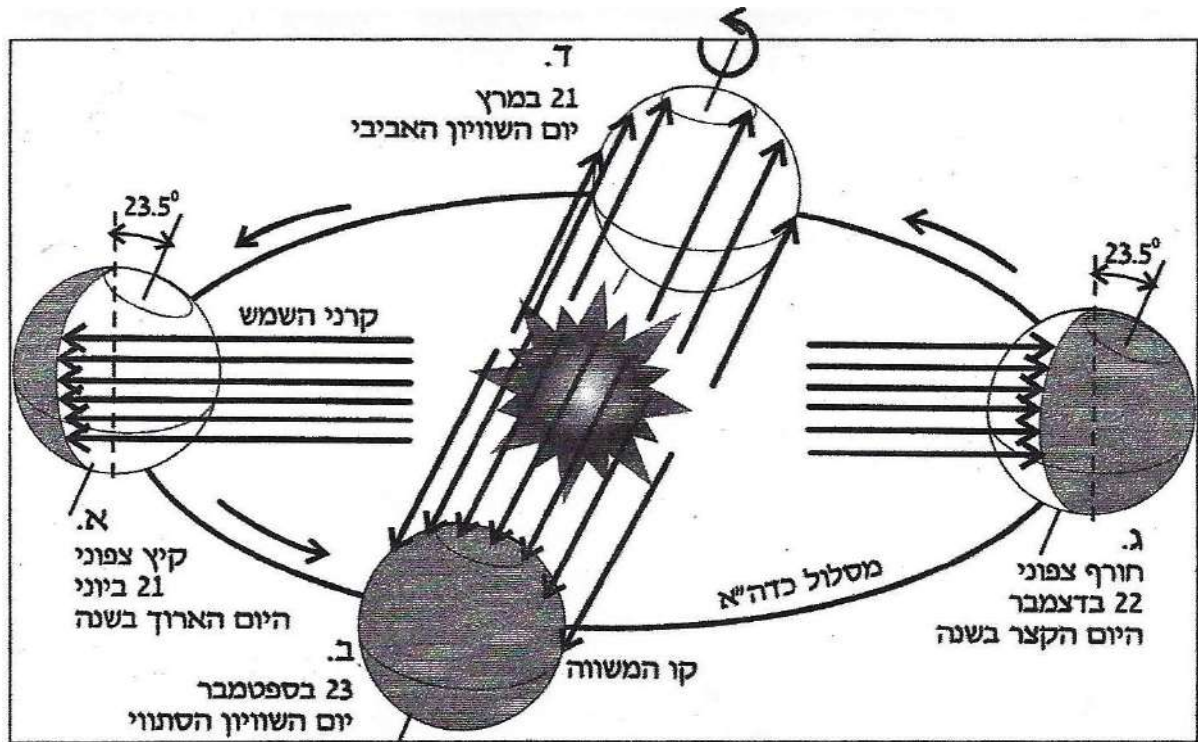
המהלך השנתי של מזג האוויר לא עוקב תמיד בצמוד לחלוקה זו, אבל היא מאוד שימושית למטרות סטטיסטיות, ושום חלוקה אחרת לא נלקחה בחשבון בצורה רצינית.

כך רואים בישראל את ארבע העונות

כדי להבין את המקור של ארבע העונות עלינו להבין, תחילה, את תנועתו של כדור הארץ ביחס לשמש. הכדור שלנו נע סביב השמש במסילה אליפטית, הקרובה למדי למעגל, והסיבוב כולו אורך שנה. שמעתי ממספר אנשים את הדעה השגויה, לפיה בקיץ אנחנו יותר קרובים לשמש, ולכן בקיץ חם יותר. השגיאה כאן היא משולשת: ראשית, כדור הארץ מגיע לקרבה הגדולה ביותר לשמש דווקא בינואר, ומתרחק ממנה ביולי – הפוך לעונות השנה בחצי הכדור הצפוני. שנית, הבדלי המרחק הם קטנים למדי, וכמעט לא משפיעים על עוצמת הקרינה האלקטרומגנטית המגיעה מהשמש. ושלישית, אילו המרחק לשמש היה הגורם הקובע, הרי שהקיץ בחצי הכדור הצפוני

היה מתרחש במקביל לקיץ בחצי הכדור הדרומי. כידוע, זה לא המצב, ועונות השנה בחצי הכדור הדרומי הן הפוכות לאלו שבחצי הצפוני.

מלבד תנועתו סביב השמש מבצע כדור הארץ גם תנועה סביב צירו. תנועה זו אורכת 24 שעות, ובזכותה יש לנו יום ולילה, ולא חלקי כדור המוארים תמיד וחלקים החשוכים תמיד. ציר הסיבוב של כדור הארץ סביב עצמו מוטה בזווית של 23.5° ביחס למישור התנועה סביב השמש, ובזכות נטייה זו יש לנו עונות שנה. לא מצאתי פריט בולאי המראה זאת בצורה טובה, ולכן אני מצרף ציור רגיל. בגלל הנטייה מקבל חציו הצפוני של כדור הארץ יותר שעות של אור בחודשי הקיץ (צד שמאל בתמונה), ולכן הוא גם סופג יותר קרינה ומתחמם. כעבור שישה חודשים מתהפכת התמונה: חצי הכדור הצפוני מקבל פחות שעות אור וחווה חורף, בעוד שבדרום הכדור נהנים מקיץ.

חותמת תעמולה מרודזיה מהללת את זריחת השמש בחורף

מהציור קל גם לראות, שבאזורי הקוטב השפעת עונות השנה היא קיצונית במיוחד: במשך מרבית חודשי הקיץ יש אור ללא הפסקה והשמש אינה שוקעת כלל, ואילו במשך חודשי החורף שורר חושך במשך יממות שלמות, והשמש לא זורחת. עונות המעבר באזורי הקוטב הן קצרות מאוד.

ככל שמתרחקים מהקטבים, הפרש שעות האור והחושך בין החורף והקיץ ממשיך לקטון, ויחד איתו קטנים ההבדלים הברורים בין עונה לעונה. באזור קו המשווה שורר מזג אוויר טרופי, ואין שם חלוקה ברורה לעונות השנה: קרני השמש פוגעות בקרקע בזווית הקרובה ל-90 מעלות לכל אורך השנה, והטמפרטורה החודשית הממוצעת אינה יורדת מ-18 מעלות. הלחץ האטמוספרי מעל אזור זה נמוך ברוב ימות השנה, וכתוצאה מכך נוצרים עננים ויורדים משקעים מרובים.

משני צידי אזור קו המשווה נמצאים אזורי הסוואנה, המאופיינים בעשבים, שיחים, ועצים בודדים או קבוצות עצים קטנות. הטמפרטורה באזורים אלה גבוהה לכל אורך השנה, אך קיימת הבחנה בין עונת הגשמים לעונת היובש. בעונת הגשמים הטמפרטורות ואחוזי הלחות גבוהים, וכמות המשקעים היא רבה. עונת היובש היא ארוכה יותר, ומתאפיינת בטמפרטורות נמוכות יותר ובכמות משקעים קטנה בהרבה.

מכתב שנשלח מהעיירה הזעירה סוואנה שבאילינוי ב-11 בספטמבר 1840. השנה לא מצוינת בחותמת, ואני מסתמך על המכתב עצמו, שעדיין נמצא בפנים. המכתב נשלח לניו גרזי, ודמי הדואר שנגבו – 25 סנט. משרד הדואר בסוואנה נפתח בשנת 1835. במפקד האוכלוסין של 1860, המוקדם ביותר בו נסקר היישוב, גרו בעיירה 421 איש בלבד. מכאן שמדובר במכתב מוקדם ממשדד דואר זעיר, דבר ההופך אותו לנדיר.

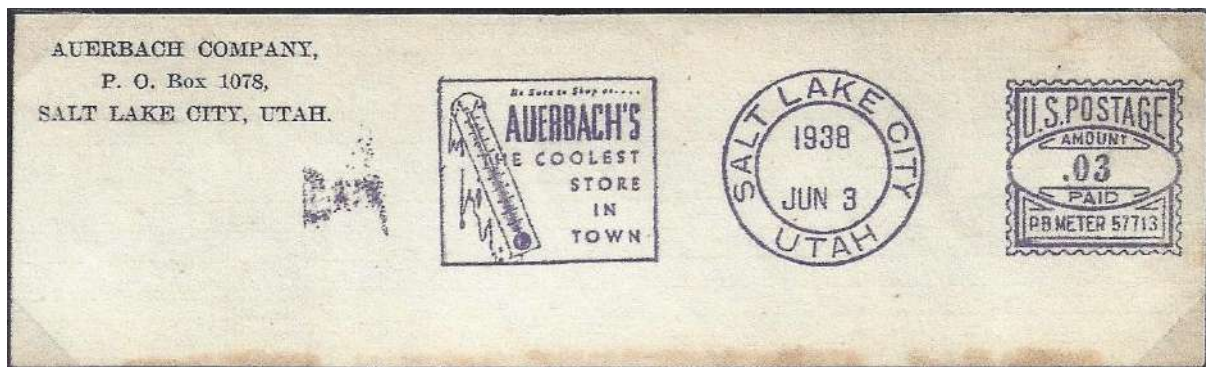
אחד ההבדלים הבולטים ביותר בין עונות השנה היא הטמפרטורה, ומדידתה היא אחת הפעולות הבסיסיות ביותר במטאורולוגיה. לצורך זה הומצא התרמומטר – צינור זכוכית, שבתוכו נמצא גז או נוזל. עליית הטמפרטורה גורמת להתפשטות החומר שבתוך הצינור, ולעליית המפלס שלו. את הצינור מבודדים באמצעות ריק מהסביבה, ורק עליית המפלס נקבעת על ידי הטמפרטורה של הגז או הנוזל בלבד. באמצעות סקלת מספרים הצמודה לצינור ניתן להמיר את מפלס החומר למספרים, המשקפים את הטמפרטורה.

אנשים רבים תרמו להמצאת התרמומטר לאורך ההיסטוריה, ואחד החשובים שבהם הוא **גלילאו גליליי**, שהמציא בשנת 1593 את התרמומטר המבוסס על אוויר. בשנת 1714 המציא הפיסיקאי הגרמני **דניאל גבריאל פרנהייט** את התרמומטר המבוסס על כספית. לשימוש בכספית יש יתרונות רבים: כספית היא המתכת היחידה שהיא נוזל בטמפרטורת החדר, וניתן

גלילאו (או תלמידו סנטוריו) המציא ב-1593 את התרמומטר אוויר הראשון. בול דואר פניאומטי.

להשתמש בה בטווח רחב של טמפרטורות (החל ממינוס 38 מעלות בסולם צלזיוס ועד 350 מעלות). הכספית גם רגישה מאוד לשינויי טמפרטורה, ולכן קל להגיע בעזרתה לקריאה מדויקת של תוצאות המדידה. לשימוש בכספית יש, כמובן, גם חיסרון בולט: מדובר בחומר רעיל ומסוכן, ולכן כיום מעדיפים להשתמש בחומרים אחרים.

למידת טמפרטורות נמוכות משתמשים בתרמומטר המבוסס על אלכוהול במקום כספית.

מדידה של הטמפרטורה מחייבת גם סקלת התייחסות. סולם מדידה אחד הוצע על ידי פרנהייט, והוא מתייחס לטמפרטורת ההתכה של תערובת שווה של קרח ומלח (טמפרטורת האפס), ולטמפרטורת גופו של אדם בריא (96 מעלות בסולם פרנהייט), כפי שמראה הבול הגרמני משמאל. פרנהייט חילק את טווח הטמפרטורות הזו תחילה ל-12 יחידות, ובהמשך ל-96 מעלות. לאחר מותו של פרנהייט בוצע שינוי קל בהגדרות הסולם, והוא מוגדר כיום על פי נקודת הקיפאון של המים (32 מעלות) והרתיחה שלהם (212 מעלות).

המדען השוודי **אנדרס צלזיוס** הציע סולם אחר המבוסס על טמפרטורת הקיפאון והרתיחה של מים. במקורו היה סולם צלזיוס הפוך – רתיחה באפס מעלות וקיפאון ב-100 מעלות, אך תלמידיו של צלזיוס הפכו את הסולם על ראשו לצורה המוכרת לנו כיום.

בימינו משתמשים בסולם צלזיוס בכל העולם, ורק בארצות הברית (וכן בבליז וליבריה, אם חייבים לדייק) נעשה שימוש בסולם פרנהייט. תיירים המגיעים לארצות הברית נאלצים לשפר את מיומנותם בחשבון בהמרה מסולם פרנהייט לזה המוכר להם מסולם צלזיוס: להפחית 32 ולחלק ב-1.8.

מימין: אנדרס צלזיוס. משמאל: ההשוואה בין שני הסולמות. 32 מעלות פרנהייט הן אפס בסולם צלזיוס.

מאמר זה מתפרסם בימי הקיץ החמים, כאשר הנוזל או הגז בתרמומטרים עולה לאורך צינור הזכוכית ומגיע לגבהים קשים מנשוא. כאשר אתם מתלוננים על החום והלחות זכרו כי הכל נובע מזווית הנטייה של סיבוב כדור הארץ. לו היה ציר הסיבוב של כדור הארץ ניצב למישור השמש לא היו לנו עונות שנה: מזג האוויר היה כמעט ללא שינוי, ומשך שעות האור היה נקבע לפי קו הרוחב בלבד, ללא שינוי בשעות הזריחה והשקיעה. נגבו את אגלי הזעה מעל מצחכם וחישבו: האם היה אז עולמנו טוב יותר?

משה בן-צבי אוסף את נושא המטאורולוגיה. אוספו הוצג פעמים רבות, כולל ברמה הבינלאומית. כתובתו: ת.ד. 121, ראשון לציון 75202.

שלם את דמי החבר לשנים 2017-2018 עוד היום!

את דמי החבר בסך 160 ₪ (לנוער 80 ₪) ניתן לשלם באמצעות:

✓ **העברה בנקאית:** בנק הדואר (בנק 09), סניף 001, חשבון מספר 7315171. בפרטי ההעברה יש לציין את שם המעביר ואת השנה עבורה מתבצע התשלום.

✓ **משלוח המחאה בדואר:** יש למלא צ'ק לפקודת איל"ת, ולשלוח לגזבר האגודה – שלמה וורגן (אחוזת ראשונים, הנחשול 30/345, ראשון לציון 7543730).

עונות השנה במושב ניר גלים גל שפרון

מאמר זה נכתב לזכרה של **אסתר יחזקאלי** ז"ל, שנפטרה בתש"ע, לאחר שנים רבות בהן היתה אחראית על הדואר של מושב ניר גלים, ודאגה לכך שהחברים יקבלו דואר בצורה מסודרת. היא הוחלפה על ידי **נעמי יפת**, שממשיכה לדאוג לרווחת התושבים בחלוקת הדואר במושב הותיק ובהרחבה החדשה. תודתי נתונה **לדו"ר אבנ**, שהייתה האחראית על הארכיון של מושב ניר גלים, ו**לשרגא ורחל שמר** שסיפקו לי את החומר ההיסטורי על עונות השנה בניר גלים.

ניר גלים הוקם כמושב שיתופי על ידי שלושה גרעינים בשנת 1949. הגרעין הראשון נקרא גרעין "צרד", על שם הישוב בו התקיימה הכשרתם בהונגריה. הגרעין השני הוא "גאולה" של חברת נוער בוגרי מקווה ישראל, שהכשרתם התקיימה בשדה אליהו. לשני אלה הצטרף גרעין של חיילים משוחררים. מייסדי המושב הם ניצולי שואה, מרביתם מהונגריה, וכן מרומניה וסלובקיה. כיום המושב מופרט, והאוכלוסייה שלו מגוונת וכוללת ספרדים, אשכנזים ותימנים. בניר גלים הוקם מוזיאון "בית העדות" לזכר ניצולי השואה של יהדות אירופה, תוך הדגשת חלקה של יהדות הונגריה.

מימין לשמאל: בול הונגרי לציון שואת יהודי הונגריה, דואר נע אבטח, ענפים שהיו ואינם עוד - דיג וענבים

בראשית הדרך קראו למושב "ניר וגל", אך ב-1951 שונה שמו ל"ניר גלים". הדואר של המושב בשנים הראשונות היה מגיע לתל אביב, ומשם הגזבר או רכז הקניות היה מביא אותו לניר גלים. בשנות החמישים הדואר נשלח לדאר נע חוף אשדוד, לאחר מכן ישירות לניר גלים, ובשנות הששים חנכו את דואר נע אבטח.

המושב הוקם כמושב חקלאי דתי. עד היום יש בו רפת, לולים, כוורות דבורים, גידולי כותנה ופרדסים של פרות הדר. בעבר היה ענף דייג וכן כרמי ענבים. ב-1959/12/29 חנכו את בית הכנסת של המושב, שהיה שייך להסתדרות הפועל המזרחי של איגוד המושבים בישראל. חנוכת בית הכנסת, הנראה על גבי הגלויה שבראש העמוד הבא, שימשה גם לציין את יובל העשור לניר גלים.

הישמרו מפני גרדת!
בול מסודן, מוסב לשימוש
צבאי באמצעות הדפס רכב

ניסן מסמל את תחילת האביב, והוא החודש הראשון שבו יש פריחה ולבלוב. בתחילת ניסן מברכים את ברכת האילנות, כאשר עומדים מתחת לעצים. ביום השני של הפסח מתחילים בספירת העומר, סופרים 49 ימים עד חג השבועות. בשבת הראשונה של חול המועד קוראים את שיר השירים.

האביב הוא תקופת הקציר. הבקרים והלילות עוד קרירים, אך הימים כבר חמים. בניר גלים הפיטנגו, השסק וההדרים מניבים פרי. כאשר היו בניר גלים הרבה פרדסים הדבורים היו מפרות את עצי ההדר והשסק. החברים הוטיקים טוענים, כי מהשסק אפשר להכין מרק פירות טעים. בחגים בתקופה זו רבים לובשים בגדים בהירים, ושרים שירי אביב. סיפור נחמד מהעבר הוא, שכאשר החברים היו צעירים הם מצאו גמל משוטט, והביאו אותו לבניר גלים. למרבית הצער, כל מי שרכב על גבי הגמל קיבל גרדת, ובפולקלור המקומי מכונה אותו אביב בשם האביב המגורד.

הקיץ בניר גלים מתאפיין בפתחת בריכת השחייה, ובעבר היה גם תחילת בציר הענבים בדיונות החול של אזור אשדוד. בשנים 54/1953 שווקו הענבים ליקבי שור בירושלים ולבנימינה. בראשית הקיץ זורעים כותנה ותירס. בעבר זרעו מלונים, עד שהתעשייה הכבדה באזור גרמה לכך שלא ניתן לגדלם יותר. צמחי המלון כוסו ביריעות פלסטיק, ובזכות זאת היו המלונים שלנו הראשונים בשוק. הוותיקים מספרים, שמלכת

אנגליה לא ויתרה על מלון של ניר גלים בארוחת הבוקר שלה. בימים עברו גידלו בקיץ בננות, אבטיחים ופלפלים, ובסופו קצרו את התירס, ששימש לתחמיץ, ונשמר כמזון חורפי לפרות. הפרות הובאו לניר גלים ב-1949, והמזון הקייצי שלהם היה חיטה.

מימין: קונטרס בולי דואר עברי. בצד האחורי פרסומת לתפוזים הישראליים. במרכז: חיטה. משמאל: כותנה (רביעייה לא מנוקבת).

בסתיו הימים מתחילים להתקצר, והבוקר והערב קרירים. לפני עידן המזגנים נדרשו החברים לדאוג מבעוד מועד לאמצעי חימום לחורף, כגון תנורי נפט ועץ. עד היום לחלקם יש תנורי נפט. בסתיו זרעו את החיטה, זאת שתשמש מאכל לפרות בקיץ. הילדים חזרו לבית הספר לאחר חופשת הקיץ הארוכה. תחילת הסתיו היא גם תקופת הימים הנוראים בהם יש תפילות וחזנות בנוסחים שונים.

החורף הוא תקופת הגשמים והרוחות, ולפעמים יורד גם ברד. הממוצע הרב-שנתי של הגשם בניר גלים הוא 450 מילימטר, וזכורות גם שנים שבהם נרשמו 600 מילימטר של גשם. בעבר רוב הגשם נספג למי התהום, אך כיום מנצלים את מי הגשם להשקיית השדות, ופחות משקעים מחלחלים למעמקי האדמה.

בניר גלים יש גם ענפים הפעילים בכל עונות השנה: מפעל צעצועים, נגריה, כוורת, רפתות ולולים. כיום מוכר המושב בכל השנה פפריקה מפלפלים, שהוא מייבש וטוחן בסתיו. בעבר היו מגדלים ומייבשים את הפלפלים בשמש בקיץ ובסתיו. המושב מייצר דבש דבורים, ענף שנוסד בשנות החמישים וממשיך עד היום. גידול הדבורים נעשה על ידי בן הדור השני, שגם מייצא בנושא זה באפריקה.

דור המייסדים הוותיק, שהקים את המושב בתנאים קשים, הוא דור החורף. ילדיהם הם דור האביב, שנהנה מפרי עבודת הוריהם ומהחיים בארץ החדשה. הנכדים הם ילדי הקיץ, הנהנים מהשכלה גבוהה ומקריירה מגוונת, והנינים הם דור הסתיו – נהנים משפע כלכלי ותמיכה משפחתית.

לתגובות ניתן לפנות אל גל שפרון בכתובת gshifron@gmail.com

עת קציר הגיע ד"ר יהושע מגר

גידול התבואות – חיטה ושעורה במזרח התיכון ואורז במזרח הרחוק – החל לפני כאחד עשר אלף שנה. מועד זה נחשב כתחילתה של החקלאות בכלל, ושל עיבוד האדמה בפרט. החלק האחרון של גידול התבואה הינו הקציר שלה, ומאמר זה יוקדש לפעולה זו בראי הדורות.

קציר, אסיף ודיש ידניים

אלפי שנים המוקדמות קצרו המגדלים את יבול הגרעינים בכלים עשויים מאבן צור ומשברי עצמות של בעלי חיים. לפני כ-6,000 שנה הופיעו במסופוטמיה, במצרים ובמזרח הרחוק (ומעט מאוחר יותר גם באירופה) כלי קציר עשויים ממתכת. החשוב שבכלים אלה הינו המגל, שהוא מהכלים הראשונים שעשה האדם ממתכת.

סרס אוחות במגל "מאוזן".

מימין – עבודת אמן מקורית של קונסטנטינו פרננדז משנת 1911. פרננדז צילם אישה אוחות מגל והגיש את העבודה לוועדה, אשר בחרה עיצוב זה מכל ההצעות. זהו ההעתק היחיד של הצילום, ופריט רב חשיבות בתולדות הבולאות של פורטוגל. פריט כזה נקרא באנגלית Photographic Artwork. פרננדז עצמו נבחר לעצב את הבול על פי צילום זה.

למטה – הגהת גלופה של הבול שהונפק על בסיס העיצוב של פרננדז בשנת 1912. אותו עיצוב שימש להנפקות נוספות של פורטוגל ומושבותיה.

במצרים העתיקה היה בשימוש מגל "בלתי מאוזן", בו להב גדול כבד יותר בחלקו הקדמי, דבר שהכביד מאד על יד הקוצר וגרם לעייפותו. הדגן נקצר קרוב לשיבולת, והקש הושאר בשדה לקציר נוסף. ברומי העתיקה שופר המגל, והוא הוכן עם להב בעל משקל "מאוזן" ביחס ליד הקוצר. עבודת האמן והגהת הגלופה מפורטוגל הנראים בתחתית העמוד הקודם מראים מגל כזה בידיה האמונות של **סורס**, אלת תנובת האדמה הרומית.

מגל מצרי, בלתי מאוזן

אשה קוצרת במגל מאוזן. מימין: ניסיון צבע. במרכז: הגהת מטבעת על נייר דק. משמאל: בול לא מנוקב

המגל "המאוזן" הקל מאוד את פעולת הקציר, וכך יכלו כל בני המשפחה, כולל נשים וילדים, לקחת חלק במלאכה. גם בסין הרחוקה השתמשו במגל כזה לקציר האורז, כפי שמראה הגהת המטבעת הנראית כאן. המגל היה לכלי הקציר העיקרי מהופעתו לפני

כ-6,000 שנה ועד לשנות ה-20 של המאה ה-19, והוא עדיין בשימוש בימינו בארצות רבות.

לפני כ-2,000 שנה פותח ברומי כלי קציר נוסף – **החרמש**. כלי זה מצויד בלהב ומוט ארוכים, וכך יכול היה עובד האדמה לבצע את עבודת הקציר בעמידה. במאה ה-12 נוספו למוט החרמש שתי ידיות קטנות עבור אחיזה נוחה יותר בידי של הקוצר.

ריקוע להב החרמש

השחזת הלהב

מימין: דבר בולים
אוסטרי משנת 1916
ועליו פרסום של חברה
המייצרת להבים
לחרמשים. פריט זה
הודפס על פי הזמנה
פרטית, באישור של
הדואר (Printed to
Private Order)

לקציר באמצעות חרמש יש מספר יתרונות ביחס לשימוש במגל אך גם מספר חסרונות. הזכרנו כבר, שקציר בחרמש נעשה בעמידה, וזה בוודאי מקל מאוד על החקלאי. יתרון נוסף הוא, שהספקי עבודה בחרמש הינם גדולים מאלו של קציר במגל, זאת מאחר ובתנועה רחבה אחת נקצר שטח יחסית גדול. מצד שני, עבודה בחרמש דורשת כוח פיסי רב, ולכן הקציר בחרמש נעשה בעיקר על ידי גברים. איכות הקציר וקצבו נקבעים על ידי התקינות והחדות של להב החרמש. לפיכך, בעונת הקציר היו נפוצים מאד צלילים של ריקוע להב החרמש בפטיש וסדן ושל השחזתו בשדה בזמן הקציר.

למרות שהחרמש הומצא, כאמור, עוד לפני כאלפיים שנה, ועל אף יתרונותיו הנזכרים לעיל, השימוש בו היה מוגבל עד למאה ה-19. הסיבה לכך היא, שעבודה בחרמש גרמה לנפילתם ואיבודם של גרעינים רבים היקרים מפז. כך שימשו החרמשים בימי הביניים בעיקר לקציר של ירק למספוא. במאה ה-19 החלו לקצור באמצעות חרמשים את התבואות עוד לפני הבשלתם המלאה, כך שאיבוד הגרעינים פחת. העבודה בחרמש הפכה להיות פופולרית, והוא הפך לכלי הקציר מספר אחד, על חשבון של המגל.

קציר חיטה בימי הביניים.
ציור של ברויגל

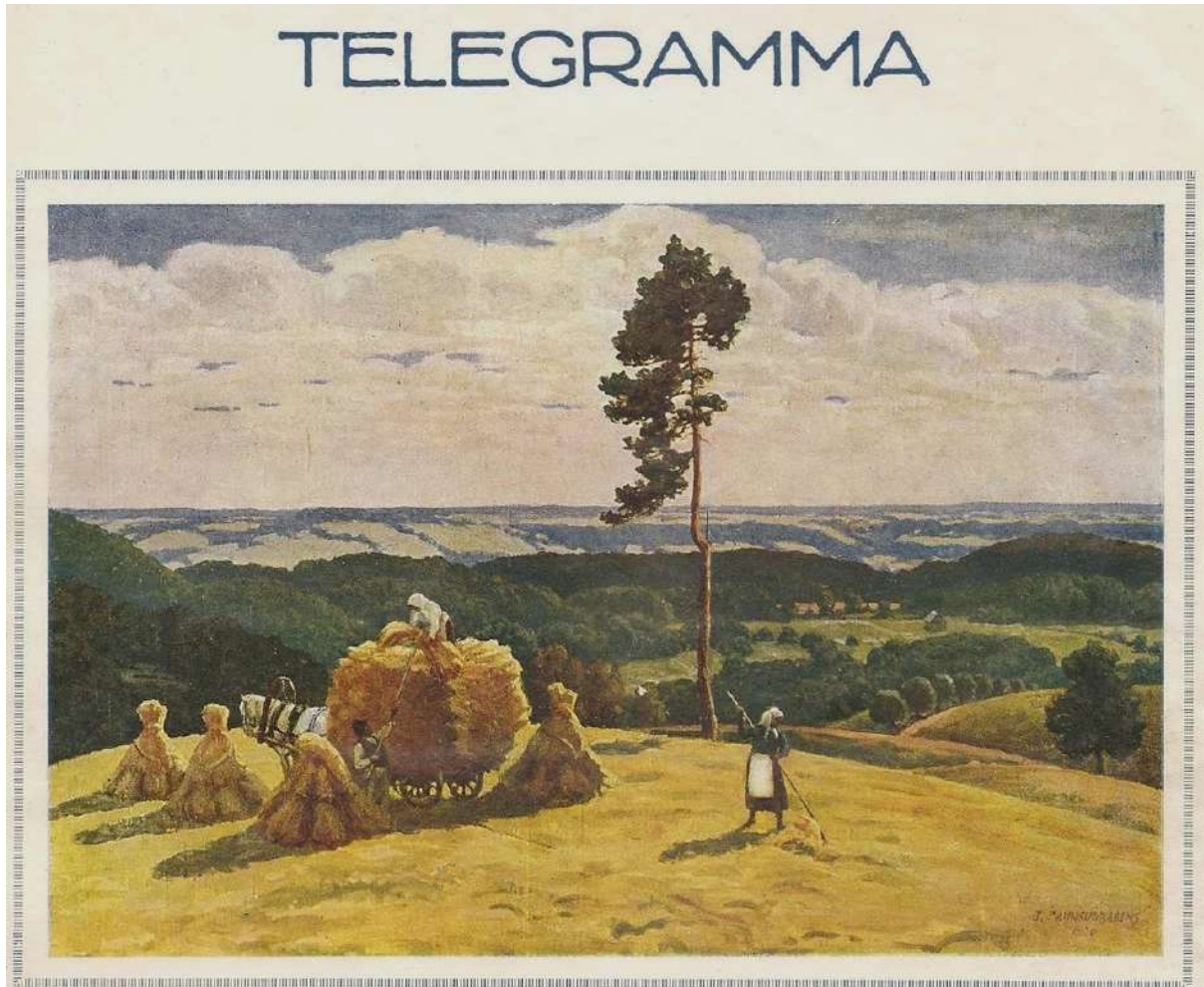
קציר התבואות, בין אם נעשה במגל או בחרמש, היה מלווה באסיף השיבולים וקשירתם לאלומות – עבודה מייגעת שנעשתה, לרוב, על ידי נשים. האסיף הידני מתבצע באופן דומה גם בימינו בחקלאות המסורתית שנהוגה עדיין בארצות רבות. הבול מסין (בראש העמוד הבא) מראה אישה הקושרת אלומה של אורז.

האוספים נעזרו לצורך עבודתם במגרפות וקלשונים. מברק הברכה הבריטי משנת 1936 הנראה להלן מציג בצד ימין למעלה מגרפה עשויה מעץ, ובצידה מגל ואלומה של חיטה. בצד שמאל למעלה ניתן לראות קלשון בעל שני חודים – כלים ששימושם באירופה היה נפוץ מאד. לעומת זאת, החותמת המאירת (fancy cancel) מארצות הברית המוצגת בתחתית העמוד מראה קלשון בעל ארבעה חודים.

למעלה: מברק ברכה בריטי מ-1936. אני מציג רק את חלקו העליון של המברק, מטעמי חיסכון במקום. למטה: מעטפה מארצות הברית, שנשלחה מהעיירה הקטנה אונדילה שבמדינת ניו יורק, עם חותמת מאירת המראה קלשון עם ארבעה חודים. חותמת זו הייתה בשימוש בין השנים 1861 ל-1867. לצד הבול ציירתי את החותמות, לצרכי הבהרה. חותמות מאוירות מהמאה ה-19 על גבי מעטפות הינן נדירות ביותר.

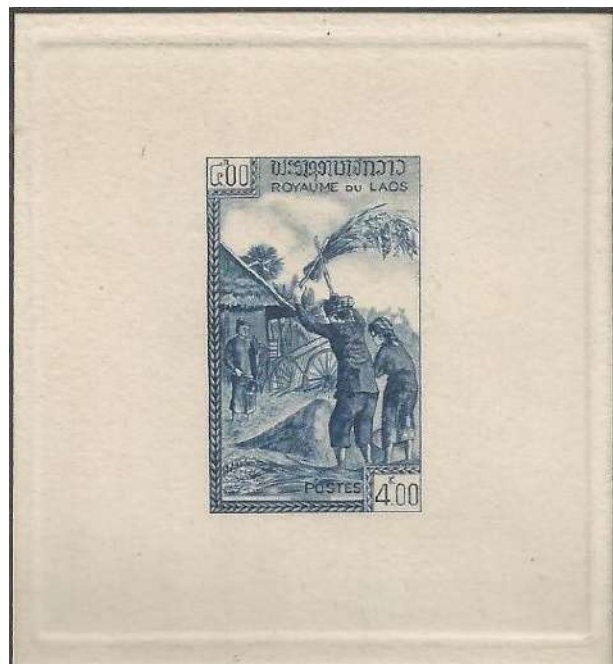

אלומות הדגן נאספו לערימות, ואלו הושארו בשדה לייבוש. משם הובל הדגן, בעגלות הנגררות על ידי שוורים או סוסים, למקום מוגן מפני הגשם לביצוע הדיש – הפרדת הגרעינים מהשיבולים. תמונה יפה של העמסת דגן על עגלות נראית במברק הלטבי מ-1940. שיטת דיש עתיקה ביותר, הנמצאת עדיין בשימוש בימינו, היא על ידי חיבוט במקלות עץ. במזרח הרחוק דיש ידני של האורז נעשה על ידי הכאת האלומות על קרקע קשיחה.

חיבוט במקלות עץ.

דיש של אורז. הגהת מטבעת מלאוס.

דיש במורג

פעולת הדיש היא כה ארוכה ומתישה, עד שבאופן טבעי עלתה המחשבה לרתום למענה את בהמות העבודה. לפני כחמשת אלפים שנה החל האדם לדוש בעזרת בעלי חיים, אשר דרסו ברגליהם את התבואה, ובכך הפרידו את המוצץ מן התבן. במזרח התיכון השתמשו גם **במורג** – כלי עשוי מלוח עץ ובו שזורים אבנים מבזלת, אותו גררו בעלי חיים מעל הדגן.

שימוש בסוסים בדיש. דבר בולים מוונצואלה משנת 1955.

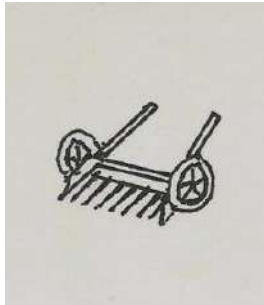
לפני כ-2,500 שנים החלו להשתמש באירופה בכלי דיש ידני – **המחבט**, אשר השימוש בו נמשך עד לתחילת מאה ה-20. דיש כזה נעשה בממגורה מוגנת מגשם, כפי שניתן לראות בבול של הרפובליקה הדומיניקנית, המבוסס על ציור של **ז'אן פרנסואה מילה** מהמאה ה-19.

מכל פעולות הקציר והאסיף הידניים, הדיש היא הפעולה שביצועה גזל בעבר את חלק הארי משנת העבודה של האיכר. הדיש היה נמשך חודשים רבים לאחר הקציר, ומשום כך הפכה המילה "דיש" למטבע לשון. הביטוי "לחזור ולדוש בדבר" משקף היטב את המחזוריות הבלתי נגמרת שלה ואת אופייה הסיזיפי.

מיכון בקציר ובדיש בעולם העתיק

מאז ומתמיד שאף האדם למכן את עבודת האדמה כדי להעלות את התפוקה ולהקל את עומס העבודה. בסין של המאה השנייה לפני הספירה הומצאו מפוח רוח ותוף "זרייה" – מכונה שהופעלה ידנית ושימשה להפרדת גרגרי האורז מהקליפות. הייתה זו אחת המכונות החקלאיות הראשונות בעולם. במאה השלישית לספירה נעשה ברומי ניסיון לקצור חיטה במכונה הנקראת "עגלה גלית לתלישת שיבולים". מכונה זו נדחפה בשדה על ידי שור או חמור, תוך שהשיבולים נתלשים בין שיניה.

מימין: מכונה סינית להפרדת גרגרי אורז מהקליפות. במרכז: תחריט מהמאה השלישית לספירה שנמצא בבלגיה מראה עגלה גלית לתלישת שיבולים. משמאל: ציור שלי להבהרת המבנה של המכונה.

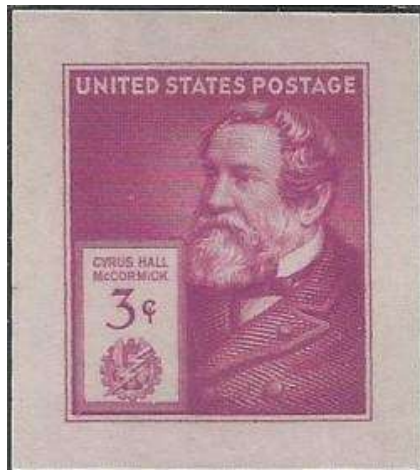
קציר ודיש ממוכנים

בשנות ה-20 של המאה ה-19 הומצאה באנגליה מכונת קציר עבור עשב למספוא לבעלי חיים. מכונה זו נגררה בשדה על ידי סוסים, אך לא התאימה לקציר תבואות. על אף מגבלה זו חשוב לציין, כי הייתה זו הפעם הראשונה שעבודת קציר ידנית מאומצת הוחלפה על ידי מיכון.

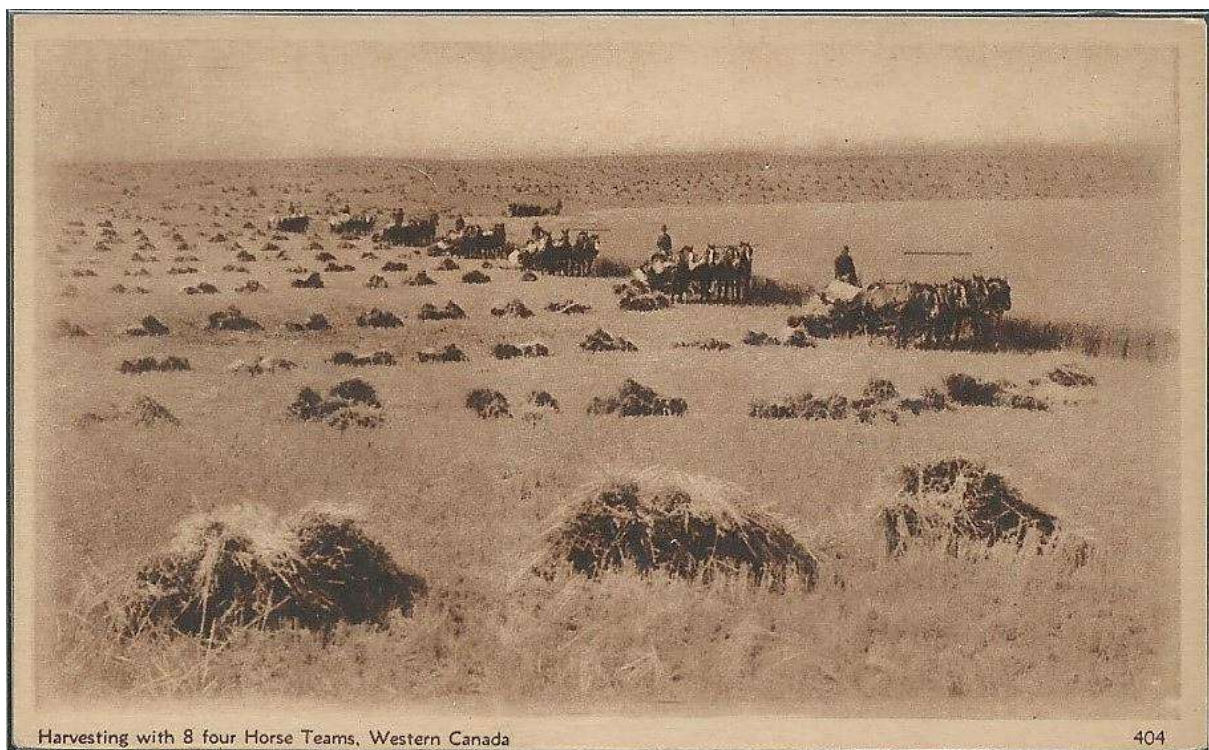
דבר בולים מודפס על פי הזמנה פרטית, עם איור המראה את מכונת קציר המספוא הראשונה.

מפנה דרמטי בקציר של התבואות הייתה המצאה של **המקצרה המכנית** על ידי האמריקאי **סיירוס מקורמיק**. בשנת 1831 הוא בנה את המקצרה הראשונה ששימשה בהצלחה לקציר חיטה בשדה. ב-1847 הוא ייסד בשיקגו בית חרושת למקצרות, אשר בו יוצרו כ-4,000 מקצרות מידי שנה. מקורמיק נחשב, ובצדק, לאבי החקלאות המודרנית. בזכות פועלו יכלו האיכרים לעבור מעבודת שדה ידנית לעבודה ממוכנת, ובכך בוצעו העבודות באופן יעיל הרבה יותר.

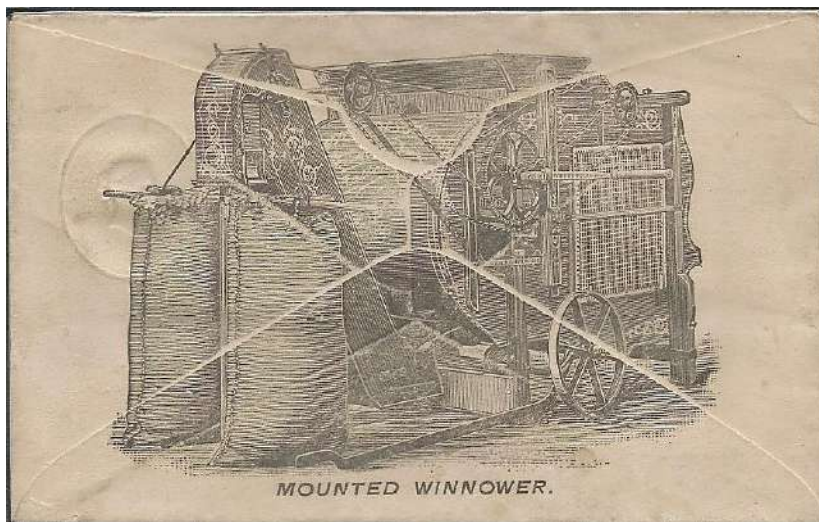

מימין: המקצרה המכנית הראשונה. משמאל: סיירוס מקורמיק (הגהת מטבעת).

בשנת 1878 המציא **ג'ון אפלבי** התקן לקשירה מכנית של אלומות באמצעות חוט שזור. אפלבי מכר את הזכויות על הפטנט, וההתקן שלו שולב במקצרות המכניות של חברת מקורמיק. כך נוצרה **המאלמת המכנית**, שקצרה את הדגן תוך שהיא מפיקה אלומות קשורות. דבר הבולים מקנדה מראה קציר חיטה בשנות השלושים של המאה העשרים. ניתן לראות מאלמת מכנית הנגררת על ידי ארבעה סוסים.

במחצית המאה ה-19 הומצא באנגליה "התוף הסובב", והוחל בפיתוח של **מדישות מכניות נייחות**. צעד נוסף קדימה התרחש בשנת 1848, כאשר האנגלי **צ'רלס בורנל** בנה את המדישה המכנית הממונעת ראשונה. המדישה של בורנל הופעלה בשדה על ידי מנוע קיטור שהורכב על גלגלים – הלוקומוביל, או בעברית "קטר דרכים". להפעלת המנוע השתמשו בפחם עץ או אפילו בעודפי הקש מתהליך הדישה. השימוש במדישות מכניות נמשך עד לתחילת המאה ה-20.

למעלה: דיש במדישה מכנית המופעלת על ידי לוקומוביל.

משמאל: מדישה מכנית, ובה סידור למילוי שקים בגרעיני דגן. דבר בולים מויקטוריה משנת 1900, מודפס לפי הזמנה פרטית (PTPO).

המכונות של המאה ה-19 הופעלו על ידי סוסים או על ידי מנועי קיטור, אשר יעילותם נמוכה. בתחילת המאה ה-20 הוחלפו הסוסים ומנועי הקיטור בטרקטורים המופעלים במנוע שריפת דלק. קונטרס גיליוניות המזכרת מניו זילנד המוצג למטה מראה תמונה מתקופת המעבר משימוש בסוסים לשימוש בטרקטורים. הטרקטור שגורר מדישה מכנית גדולה אינו מספיק חזק, ונדרשה עזרה של חמישה סוסים לגרירת שניהם – את המדישה ואת הטרקטור.

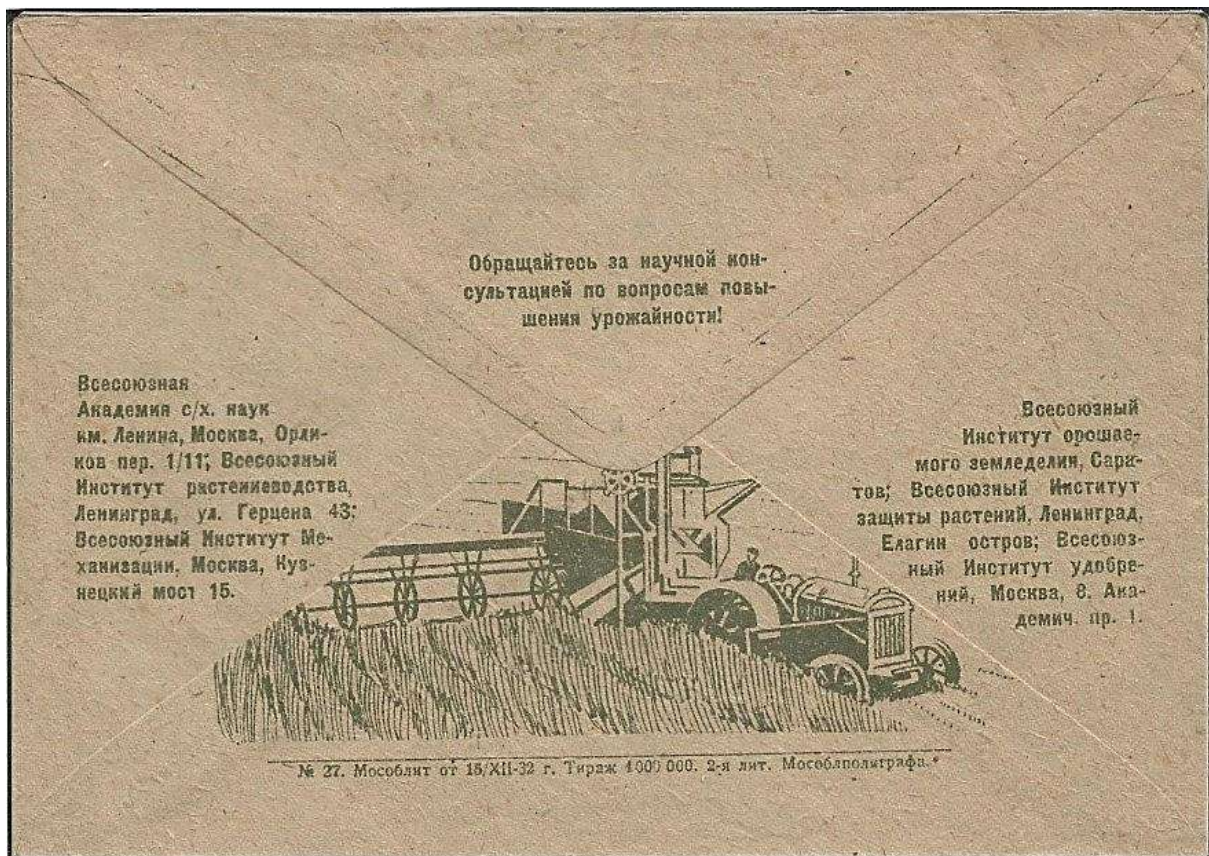

המצאות המקצרה, המאלמת והמדישה המכנית שימשו בסיס לפיתוח קומביין התבואות, או בקיצור – **קומביין**. מכונה זו מבצעת בו זמנית קציר, אסיף ודיש, ומכאן שמה, שפירושו "חיבור" או "שילוב" באנגלית. בשנת 1922 הכניסה החברה הקנדית

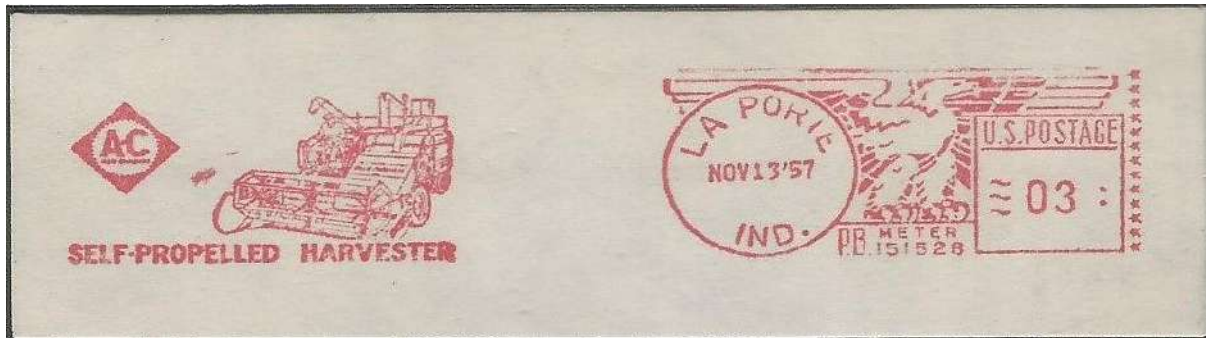
מסי-האריס לעבודה את הקומביינים הממוכנים הראשונים. חותמת הביול של החברה משנת 1942 מראה טרקטור הגורר קומביין מתוצרתה. עד לשנות ה-30 של המאה ה-20 הקומביינים נגזרו על ידי טרקטורים, והם הופעלו במנוע בעירה פנימית, שהורכב על גבי הקומביין, או על ידי מנוע הטרקטור באמצעות מערכת המסרה שלו.

באירופה הקומביינים הוכנסו לעבודה ב-1928. אני מציג כאן דבר בולים של ברית המועצות משנת 1932, ובו נראה קומביין מדגם מוקדם הנגרר על ידי טרקטור.

בשנות ה-40 של המאה העשרים פותחו קומביינים בהינע עצמי, ללא צורך בגורר. דבר זה שיפר מאוד את ניידותם של הקומביינים בשדה. חותמת הביול הנראית בראש העמוד הבא היא של החברה האמריקאית אליס-צ'למרס, מהמובילות בעולם בייצור של קומביינים כאלה. החותמת מראה דגם מוקדם של קומביין בהינע עצמי מתוצרת החברה. בשנות השבעים פותחו בארצות הברית קומביינים עם מערכות משופרות של דיזל וניקוי הגרעינים, והספקי עבודתם גדלה. עם הגדלת כושר העבודה של מערכות הקומביין ניתן היה להגדיל את **רוחב המקצרה**. גם תנאי עבודתו של המפעיל שופרו

קומביין חדיש קוצר חיטה
– צילום מלוויין.

לבלי הכר: תא הנהג הוא סגור וממוזג, מוגן מרעש ואבק.
בקומביינים החדישים הותקנו בתא הנהג מכשירים
אלקטרוניים ומוניטור, בעזרתם יכול המפעיל לקבל מידע
מלוויינים על טיב הקציר והיבולים בחלקי השטח השונים.

הקומביין הוא המכונה המייצגת בצורה הטובה ביותר
את המהפכה שהתרחשה במיכון החקלאי במאה ה-20.
עבודה שעושה כיום קומביין בשעה אחת, נעשתה בשנת
1900 בשיטות קציר ודיש ידניות במשך 150 שעות.

קוצרים ידנית של תחילת המאה ה-20 שבים מהשדה. דבר בולים גרמני המודפס בהזמנה פרטית, 1913

ד"ר יהושע מגר אוסף את נושא החקלאות. התצוגה שלו על תולדות עבודת
האדמה זכתה פעמים רבות במדליית זהב גדולה. יהושע הוא אלוף אירופה
לבולאות תימאטית לשנת 2017. לתגובות: jmagier@netvision.net.il

בדיקות מעבדה

חלק מהתצוגה שלי עוסק בשיטות המודרניות לחיפוש מינרלים. הצעד הראשון הוא סקר של שטחים נרחבים בעלויות נמוכות באמצעות טכניקות של חישה מרחוק. כאשר מאתרים איזור בעל פוטנציאל, מבצעים בו בדיקות נוספות ברמת רזולוציה גבוהה

יותר. בדיקות כאלו בוחנות את פני הקרקע בלבד. אם קיימת סבירות של ממש למציאת מינרלים מתחת לפני הקרקע מבצעים קידוח ניסיוני לבחינת הרכב הסלע במקום. את תוצרי הקידוח שולחים למעבדות על מנת לקבוע את ריכוזי המינרלים השונים.

השאלה שניצבה בפני כאספן תימאטי (ולא רק כמציג תימאטי!) היא, כיצד להדגים נקודה תימאטית חשובה זו באמצעות פריטים בולאיים. למזלי, מצאתי במכירה פומבית בניו יורק את המעטפה הנפלאה המוצגת כאן. המעטפה דורשת הסבר מדוקדק, ואני מתחיל בצידה הקדמי.

המעטפה נשלחה בספטמבר 1942 לניו יורק בדאר רשום מפאצ'וקה שבמקסיקו, מקום הידוע כאיזור כריה של כסף. תעריף המשלוח בדואר רשום היה באותם ימים 50 סנטאבוס, ואכן הביול הוא בהתאם. במעטפה הגיע לנמל ניו יורק (חותמת ריבועית משמאל לבולים), שם היא נפתחה ונבדקה על ידי המכס. עם תום הבדיקה סגר המכס האמריקאי את המעטפה באמצעות סרט הדבקה (הנראה היטב בצד שמאל), והוסיף

גם תווית המעידה על כך, עליה כתוב officially sealed. סרט ההדבקה של המכס מסתיר חלק משם השולח, ואנשי המכס הפגינו אדיבות רבה, וטרחו להשלים את החסר בכתב יד. בעבור מאמציו גבה המכס האריקאי תשלום של 40 סנט: בצד ימין למטה קיימת חותמת מעט חלשה בה כתוב: "לגבות 40 סנט דמי דואר עבור שירותי המכס". בתחתית החזית, מעט מתחת לחותמת הדואר הרשום, ניתן לראות את שייריו של בול דמי הדואר ששימש לגביית היטל זה. הבול עצמו, אשר לא הודבק בצורה יסודית, נפל מהמעטפה ברבות השנים. בצד ימין ניתן גם לראות את חותמת המשרד הנמען, חברת לושיוס פיטקין, המעידה כי המכתב התקבל ב-5 בנובמבר 1942.

אבל מה היה בתוך המעטפה אשר חייב את בדיקת המכס? אם נתבונן בצידה האחורי של המעטפה נראה טופס רשמי של הצהרת המכס של השולח, אשר הודבק למעטפה באמצעות חותם שעווה. על פי טופס זה המכתב כלל דגימה של תערובת כסף מפצ'וקה לצורך בדיקה מדעית. על גבי הטופס ניתן לראות חותמות של המכס המקסיקני והאמריקאי, אשר בחנו את התוכן ואישרו אותו.

בדף התצוגה שלי אני מראה את צידו האחורי של המכתב, לצד סריקה מוקטנת של החזית. כך אני מדגים את השימוש שעושים במעבדות מחקר לצורך קביעת ריכוזי המינרלים בקידוחי ניסיון. המעטפה היא נדירה ביותר, ובמשך כל שנתי כאספן לא נתקלתי באחרת כמותה.

יוסי חרש, גיאולוג במקצועו, אוסף בולים בנושא מינרלים. התצוגה שלו - "מינרלים: מקורם, ניצולם והשימוש בהם" - זכתה במדליית זהב ברמה הבינלאומית במספר תערוכות עולמיות. יוסי גם משמש כנשיא האגודה הבולאית של אבני החן, המינרלים והתכשיטים של ה-ATA (ה-Gems, Minerals and Jewelry Study Unit). כתובתו למשלוח תגובות: jcharrach@gmail.com

תימאטיקה מתחת לפטיש

הפעם המדור יעסוק בבית המכירות של **אלן בלייר**, הפועל בורג'ניה מזה כשלושים וחמש שנה. כאן לא נמצא פריטים חשובים בתחום תולדות הדואר. המכירות של בלייר (כחמש בשנה בממוצע) כוללות בעיקר בולים קשים להשגה אך לא כאלה שהם בעלי רמת נדירות גבוהה במיוחד.

רמת המחרים נוחה מאוד, אם כי יש לזכור שלמחירי הפטיש יש להוסיף את עמלת הקונים בסך 15%. הקורא מוזמן לבקר באתר האינטרנט www.alanblairstamps.com, וכמובן לבחון גם את הדוגמאות הבאות. הפריטים להלן לקוחים מתוך המכירה שהתקיימה ב-2/6/2018.

בשנת 1980 הנפיקה חוף השנהב סדרה מרהיבה בת ארבעה בולים, המראים ציפורים האופיניות למדינה. מחירם הקטלוגי של חלק מבולי הסדרה גבוה, והם קשים להשגה. המכירה של בלייר מציעה את שני הבולים בערך נקוב של 65 פרנק במצב תמים. אחד מהם מראה את עגור הכתר אדום הלחיים והשני (המוצג כאן) את הטוקוס אדום המקור הגמדי. הערך הקטלוגי של שני הבולים עומד על 600 דולר. המחיר ההתחלתי אצל בלייר עמד על 50 דולר, אך הערכת המחיר הייתה 150 דולר. בעת כתיבת שורות אלו איננו יודעים מה יהיה המחיר הסופי, אך אם הוא יהיה מתחת 120 דולר הרי שמדובר בקניה טובה למדי.

הפריט הבא מגיע מאנגולה, שהייתה מושבה פורטוגזית עד 1975. בשנת 1938 הנפיקה מדינה זו סדרה בת 18 ערכים, בעיצוב משותף של כל מושבותיה של פורטוגל. הסדרה כללה חמישה עיצובים שונים, ובהם דמויות שעיצבו את האימפריה הפורטוגזית, כגון **ואסקו דה גאמה**, **אנריקה הספן** ו**אפונסו דה אלבוקרקי**, וכן בול המראה סכר. מחירה הקטלוגי של הסדרה עומד על 190 דולר, ובאי-ב"י מצאנו אותה במחיר 220 דולר. בלייר מציע את הסדרה במחיר התחלתי של 20 דולר, ומעריך אותה ב-50 דולר. יש לציין, כי הבול היקר בסדרה (המוצג כאן) הוא בעל שן קצרה אחת, אך עדיין אנו סבורים כי מדובר במציאה.

גם מקומם של בולי ארצות הברית לא נפקד מהמכירה. הבול הבא הוא משנת 1913, ומראה את גיליו של מפרץ סן פרנסיסקו. הבול הוא לא חתום אך עם סימן מדבק קטן מאחורה, כפי שניתן לצפות מבול מתקופה זו. העותק המוצע כולל גם את מספר הגלופה מעליו, וזו תמיד תוספת נחמדה. בנוסף יש כאן תשנית מעניינת – הבול הוא בנקבוב 10 ולא בנקבוב 12 כרגיל. לאספנים זוהי אפשרות להעשיר את אוספם בתשנית נאה המעידה על ידע בולאי. בלייר מעריך את מחיר הפריט ב-220 דולר, אך אנו

משוכנעים שהמחיר יאמיר הרבה יותר. לא נופתע אם המחיר יחצה את קו 400 הדולר כאשר הפטיש יכה על השולחן, שכן המחיר הקטלוגי הוא 650 דולר, ולדעתנו מדובר בעותק נאה מאוד.

לא קיבלת את נושאונט?

נושאונט, העיתון הבולאי המקוון הראשון בשפה העברית, מופץ ארבע פעמים בשנה. חברי איל"ת זכאים לקבל אותו ללא תשלום, אולם לצורך הפצת נושאונט אנו זקוקים לכתובת הדואר האלקטרוני (e-mail) שלכם. כתובתכם תשמש את ועד האגודה

ואת העורכים לצרכי פעילות האגודה בלבד, ולא ייעשה בה כל שימוש אחר. פנו אלינו עוד היום לכתובת noson.ed@gmail.com, וגם אתם תקבלו את נושאונט. נשמח גם לשלוח לכם גליונות קודמים, על פי בקשה.

חברים חדשים באיל"ת

האנשים הבאים הגישו בקשה לחברות באיל"ת. חבר האגודה המתנגד לקבלת מי מהם לחברות באגודה יפנה לוועד תוך חודש מפרסום הבטאון.

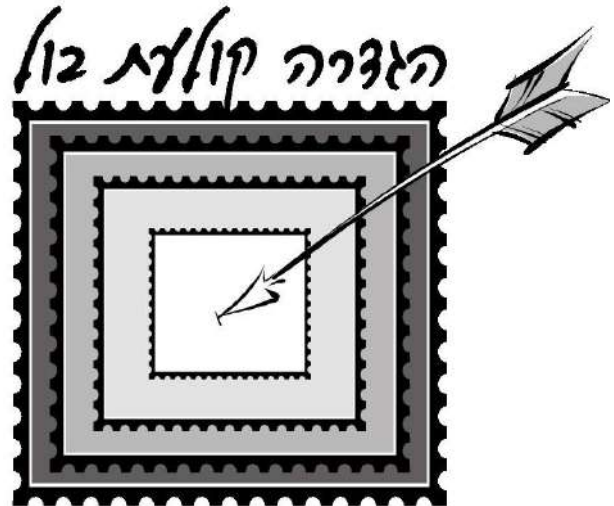
601 **בר-מנשה בנימין**, שבט בנימין 30/3, גבעת זאב 9091700.

אוסף סוסים, ציפורים, אניות, מגדלורים, ארה"ב.

602 **גרינברג יצחק**, מושב חוסן.

הדפס ראי

הפעם אנחנו עוסקים במונח "סט אוף" (באנגלית: Set-Off), שאין לו שם עברי רשמי. זהו סוג של טעות אקראית בהדפסת הבול, שבה נוצרת תמונת ראי שלו על גבי הצד האחורי. לצורך הדיון כאן נכנה את הטעות בשם "הדפס ראי".

הדפס ראי עשוי להופיע בשני תרחישים. המקרה הנפוץ יותר הוא של הנחת גיליונות הדפוס זה על גבי זה עוד בטרם יבש הצבע. הצבע מהגיליון התחתון נספג בגב הגיליון שמעליו, וכך נוצרת תמונה הפוכה של הבול בצד הדבק. התרחיש השני הוא כאשר מכונת הדפוס "מפספסת" גיליון נייר אחד, כך שהצבע עובר בטעות לגליל הלחץ התומך בגב הנייר. כאשר מודפס הגיליון הבא, נדבק הצבע מהגליל לצידו האחורי של הגיליון. בכל מקרה, הדפס הראי יהיה בעוצמת צבע נמוכה בהרבה מהמקור, והתמונה תהיה מוצגת במצב ראי (במונחי שמאל ימין). תופעת הדפס הראי יכולה להיות מלאה או חלקית, כפי שניתן לראות בדוגמאות להלן.

דפוס ראי מלא (ימין) וחלקי (שמאל). שימו לב להבדלים הבולטים בעוצמת הצבע ובחדות התמונה.

מאחר ומדובר בטעות שאירעה במהלך הכנת הבול, טעות של הדפס ראי היא ראויה לתצוגה. מובן, שאין דרך לקבוע עד כמה הטעות היא נפוצה או נדירה, אלא רק על בסיס ניסיונו של האספן עצמו.

בקרו בנושאון – גיליון בנושא "שמש"

אם ברצונכם לפרסם מאמר או ידיעה בחוברת זו אנא פנו אל עורכי נושאון בהקדם האפשרי באמצעות הדואר האלקטרוני או בדואר רגיל.

פתרון החידה הבולאית

בגיליון הקודם הצגנו בפניכם ששה בולים, שמאחריהם מסתתרים ביטויים, הקשורים במילה לילה. התשובה הנכונה כתובה מתחת לכל בול.

בחלום הלילה

חכם בלילה

ליל הסכינים הארוכות

ליל הבדולח

ליל שימורים

מבין הפותרים נכונה עלה בגורל שמו של חברנו **ניסים פרחי**, והוא זכה בפרס בולאי מתנת איל"ת.

ליל שבת

דיווח על האסיפה שנתית

א י ל " ת - דו"ח כספי לשנת 2017

<u>הכנסות</u>	
12,440.00	דמי חבר
2,384.90	מכירות פומביות
4,442.63	יתרה משנה קודמת
19,267.53	סה"כ הכנסות

<u>הוצאות</u>	
9,685.00	דפוס ועריכת "נושאון"
922.50	דואר
633.38	מכירה פומבית
142.58	הוצאות בנק
3,500.00	דמי חבר להתאחדות
37,484.16	סה"כ הוצאות
4,384.07	יתרה ליום 31.12.17

האסיפה השנתית של איל"ת התקיימה ביום שלישי ה-25 באפריל במוזיאון ארץ ישראל ברמת אביב. באסיפה נכחו רק 13 חברים, כנראה משום שהשנה לא נערכו בחירות.

יושב ראש איל"ת, **יצחק ברק**, סקר את פעילות האגודה בשנה החולפת, וציין כי איל"ת היא האגודה הבולאית הגדולה והפעילה ביותר בארץ. האגודה ממשיכה לערוך מפגשים, שאינם מוקדשים למסחר אלא להרצאות. שנת 2018 תעמוד בסימן התערוכה העולמית בירושלים (ללא תימאטיקה). בסוף השנה תיערך בגרמניה

תערוכה לאומית בהשתתפות ישראלית. מיועדנו **לס גלסמן** יהיה הקומיסר ויצחק ברק עצמו יהיה שופט. זו הזדמנות מצויינת למציגים מתחילים, משום שמדובר בתערוכה לאומית, ולא בינלאומית.

מזכיר איל"ת, **רן ברש**, דיווח כי בסוף השנה היו באגודה 115 חברים, ובהם חברת נוער אחת. קיימת בעיה של תשלום דמי החבר: חלק מהחברים טרם שילמו לשנת 2017, ואחדים אף הגדילו לעשות (או נכון יותר, שלא לעשות), וטרם הסדירו את דמי חברותם לשנת 2016! לא היה מנוס לגרוע מרשימת החברים את אלה שאינם משלמים. רן גם הציג נתונים סטטיסטיים מעניינים ביחס לאתר האינטרנט של האגודה – מספר המבקרים בו, פיזורם הגיאוגרפי של המברים והדרך בה הגיעו אל האתר.

יורם לוביאניקר דיווח על פרסומי האגודה בשנת 2017. גם בשנה זו יצאו ארבעה גיליונות של נושאון (הנושאים: כלכלה וכספים, פוליטיקה, רוח ואדמה), וארבעה גיליונות של נושאונט, תוך שמירה מלאה על לוח הזמנים. תשעה עשר מחברים שונים תרמו מאמרים וידיעות לפרסומים אלה, מהם ששה שפרסמו מאמרים בנושאון לראשונה. ללא תרומת הכותבים לא היה ניתן לעמוד במלאכה, ואנו מודים להם על מאמציהם. הגזבר, **שלמה וורגן**, הציג את הדו"ח הכספי הנראה לעיל. יושב ראש ועד הביקורת, **יוחנן מי-רז**, לא נכח באסיפה בשל מחלתו, אך העביר דיווח ביחס לבדיקת הדו"ח אותה ביצע. הדו"ח הכספי אושר פה אחד על ידי המשתתפים באסיפה.

בחלקו השני של המפגש הציג יורם לוביאניקר שלושה מחקרים שערך לגבי פריטים בולאיים שברשותו. המצגת עוררה עניין רב, והתנהל דיון מעמיק בין המשתתפים.